

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2025

Marking Scheme

Latvian

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

Annotations used in marking

Symbol	Name	Use
	Tick	Correct element
	H wavy (error)	Error
	V wavy (additional page)	Additional page (at bottom of page)
MMS	Modified Marking Scheme	To identify a Reasonable Accommodations script

Latvian Marking Scheme 2025

I daļa

(30)

Atbildiet uz jautājumiem!

1. Skaidrojiet tekstā lietotos vārdus un frāzes!

- a) cienasts
ēdiens
- b) dzīvesbiedrs
vīrs
- c) no mazotnes
no bērnības, no mazām dienām
- d) rīkot
organizēt, sagatavot
- e) teju 20 gadus
gandrīz 20 gadus

(5 × 1)

2. Kādas sajūtas par Latviju un latviešu tautu Laurai izraisa 18.novembris.

Laurai ir lepnums par Latviju un latviešiem kā brīviem un neatkarīgiem cilvēkiem. Viņa apbrīno cilvēkus, kas cīnījušies par Latvijas brīvību. Viņa izjūt arī pateicību. Laura uzsver latviešu tautas neatkarību un vēlmi pašiem lemt par Latvijas nākotni.

(5)

3. Aprakstiet Sanitas bērnu pieredzi, augot multikulturālā ģimenē.

Viena no pieredzēm ir saistīta ar identitāti. Kā identificēt sevi multikulturālā ģimenē. Sanitas bērni vairāk sevi izjūt kā zviedrus, lai gan neviens no vecākiem nav zviedrs. Viņu mamma ir latviete un tētis ir francūzis, bērniem pat ir doti divi vārdi, lai pastiprinātu viņu etnisko izcelsmi. Taču Sanitas bērni nedzīvo ne Latvijā, ne Francijā, bet citā valstī, kas lielā mērā nosaka arī identitāti.

Izaicinājums Sanitas bērniem ir arī valoda, jo viņiem jācenšas atbildēt tajā valodā, ko lieto vecāki, bet tam pa vidu vēl ir valsts valoda, kurā viņi dzīvo.

Sanitas bērni var baudīt arī dažādu kultūru ēdienus, jo, augot multikulturālā ģimenē, vecāki grib parādīt dažādas kultūras – caur ēdieniem un valodu.

(5)

4. Vai jūs piekrītat, ka latviešu bērni, kas dzīvo ārpus Latvijas, ir ieguvēji? Izskaidrojiet savu viedokli, atsaucoties uz tekstu un savu pieredzi.

Laura uzskata, ka latviešu bērni, kas dzīvo ārpus Latvijas, ir ieguvēji, jo viņiem ir divas kultūras, ko pārstāvēt un divi svētki, ko svinēt. Skolēni var tam piekrist vai nepiekrist. Viņi var izklāstīt šādas situācijas pozitīvās iezīmes, piemēram, vairāku valodu zināšanas, draugi divās valstīs u.c. un negatīvās iezīmes, piemēram, identitātes problēmas, nevēlēšanās pieņemt citu kultūru u.c. Kādam var likties, ka divas vai vairākas kultūras un valodas ir ieguvums, bet citiem tas var likties traucēklis, jo ir grūti definēt savu identitāti. Skolēni var rakstīt par savu pieredzi, dzīvojot ārpus Latvijas. Iespējams, viņi dzīvo latviešu ģimenē, piemēram, Īrijā, bet, iespējams, viņi dzīvo multikulturālā ģimenē, kur tikai viens no vecākiem ir latvietis, otrs ir kādas citas nacionalitātes pārstāvis, bet mītnes zeme varētu būt Īrija. Skolēni var rakstīt arī par draugu pieredzi, jo diasporas situācijas ir ļoti dažādas. (5)

5. Kas palīdz uzturēt latviskumu ārpus Latvijas? Vērtējiet to saistībā ar tekstu un savu pieredzi.

Ir daudzas lietas, kas var palīdzēt uzturēt latviskumu, nedzīvojot Latvijā, piemēram, latviešu valoda, latviešu svētki un to svinēšanas tradīcijas, latviešu ēdieni, piedalīšanās latviešu kopienas pasākumos, mācības latviešu skolīnā. Skolēni var rakstīt par to, kas viņiem ir svarīgi un kā viņi saprot latviskumu. Kāds varbūt to saista tikai ar valodu, un valoda palīdz sazināties ar radniekiem Latvijā un saprast, kas notiek Latvijā. Bet kādam var likties, ka svarīgas ir tradīcijas un kultūra, piemēram, ēdieni, mūzika, un valodai nav tik lielas nozīmes. Skolēni var pieminēt arī vēlēšanas un iesaistīšanos citās aktivitātēs, kas ir svarīgas Latvijai. Piemēram, balsojot vēlēšanās, tu jūties piederīgs valstij, jo vari lemt par tās dzīvi, neskatoties uz to, ka fiziski tur nedzīvo. (5)

6. “Caur kultūru var iepazīt valsti”. Cik lielā mērā jūs tam piekrītat? Diskutējiet par to saistībā ar tekstu un savu pieredzi.

Pasaules apceļotāji Laine un Artūrs savos ceļojumos ļoti bieži stāsta par Latviju un latviešu kultūru, latviešu svētku svinēšanas tradīcijām, latviešiem nozīmīgiem pasākumiem, piemēram, Dziesmu un deju svētkiem. Viņi bieži rāda ārzemniekiem dažādus video vai fotogrāfijas no Latvijas. Tas rada interesi par Latviju un vēlmi tur aizbraukt, lai gan iepriekš par Latviju nekas nav bijis dzirdēts un nav pat bijis skaidrs, kur tāda zeme ir. Tā ir ļoti laba reklāma, kas piesaista un ieinteresē ārzemniekus. Tas nozīmē, ka caur kultūru var radīt interesi par attiecīgo zemi. Skolēni var rakstīt par savu pieredzi, iespējams, viņi arī ir reklamējuši Latviju saviem draugiem vai paziņām, kas nav latvieši un nekad nav bijuši Latvijā. Skolēni var rakstīt arī par filmu vai mūzikas pieredzi, piemēram, slaveni aktieri vai mūziķi nāk no Latvijas un tas ārzemniekus var ieinteresēt apmeklēt viņu dzimteni. Sociālajos tīklos ir pieejami arī dažādi video, kas reklamē konkrēto valsti – arhitektūra, ēdieni, tradīcijas. Tas arī var radīt vēlmi aizbraukt uz konkrēto valsti un piedzīvot, redzēt to savām acīm. (5)

II daļa

(30)

Izsakiet viedokli par apgalvojumu! (100-150 vārdu)

“Viņa arī novērojusi kādu diasporām raksturīgu iezīmi – ārpus Latvijas – 18. novembris tiek svinēts vēl sirsnīgāk”.

Kā jau tika minēts teksta ievadā, ir viegli sajust Latvijas neatkarības svētku sajūtu, esot Latvijā, jo uz ielām var redzēt karogus, cilvēkiem ir brīvdiena. Pilsētās notiek koncerti un dažādi citi svētku pasākumi, bet, dzīvojot ārpus Latvijas, šo elementu nav. Taču latvieši, kas dzīvo ārpus Latvijas, ļoti aktīvi organizē dažādus latviešu svētkus, tai skaitā arī neatkarības dienu. Un viņi to dara nopietni un atbildīgi – gatavo latviešu ēdienus, velk latviešu tautastērpus, dzied himnu, rīko koncertus un citus pasākumus, iesaistot tajos diasporas bērnus un arī pārējo sabiedrību. Tas ir kā vienojošs elements latviešiem, kas dzīvo ārpus Latvijas un tajā pašā laikā arī saikne ar Latviju. Mūziķi vai citi mākslinieki no Latvijas, kas atbrauc svētku laikā uz citu valsti pie latviešiem, redz to visu un jūt latviešu sabiedrības vienotību, patriotismu un mīlestību pret Latviju. Tāpēc arī tekstā ir teikts, ka viņiem svētku sajūta ir lielāka, svinot ar diasporu, nekā esot uz vietas Latvijā.

Skolēns var rakstīt, vai viņš tam piekrīt; vai viņa ģimene arī svin un iesaistās latviešu svētku rīkošanā. Vai viņš ir saticis kādus viesus no Latvijas.

III daļa

(40)

Uzrakstiet eseju par vienu no tēmām! (ne mazāk kā 300 vārdu)

1. Tradīcijas ir sabiedrības pamats.
vai
2. “Nekad neuzliec vecuma limitu saviem sapņiem” (Dara Torres)

Tradīcijas ir sabiedrības pamats

Skolēns var rakstīt vai viņš tam piekrīt vai nē. Viņš var aprakstīt kādas tradīcijas ir mums apkārt dažādos cilvēka dzīves posmos, piemēram, vakara pasaciņas lasīšana bērnam pirms gulētiešanas, kopīga piparkūku cepšana Ziemassvētkos, tradīcijas uzsākot skolas gaitas un skolu absolvējot, tradīcijas kāzās u.c. Skolēns var uzskaitīt, kādas tradīcijas ir viņa ģimenē un kādas ir viņa valstī. Vai viņa ģimenē tiek svinēta neatkarības diena? Kādas ir atšķirības, svinot Latvijas un mītnes zemes neatkarības dienu? Var saistīt šos jautājumus ar informāciju tekstā, varbūt viņa pieredze ir līdzīga.

Skolēns var diskutēt, vai bez tradīcijām sabiedrība var pastāvēt? Cik liela nozīme tradīcijām ir sabiedrības un indivīda dzīvē? Vai ir svarīgi nodot tradīcijas nākamajām paaudzēm?

Skolēns var runāt arī par latviešu tradīcijām – vai tas stiprina latvietību viņā un piederības sajūtu Latvijai. Kā tradīcijas saistās ar identitāti, kultūru, valodu un socializēšanos?

Skolēns var pievērsties arī tādiem jautājumiem kā: Vai ģimenes tradīcijas ir pamats laimīgai bērnībai? Vai tradīcijas saliedē sabiedrību? Vai ir tradīcijas, kas var šķelt sabiedrību?

“Nekad neuzliec vecuma limitu saviem sapņiem” (Dara Torres)

Vecums nav šķērslis, lai īstenotu savu sapni. To var darīt jebkurā vecumā. Nekad nav par vēlu sākt mācīties kaut ko jaunu. Cilvēks var sasniegt jebko un jebkurā vecumā, ja vien viņam ir mērķis, vēlme un entuziasms to paveikt. Turklāt panākumi parasti netiek sasniegti vienas dienas laikā. Tiem ir vajadzīgs laiks. Skolēns var rakstīt par savu pieredzi vai savu vecāku, vecvecāku un apkārtējo pieredzi. Vai viņiem ir bijis kāds sapnis, kurš ir īstenots, piemēram, tikai aizejot pensijā? Skolēns var rakstīt, kāpēc tā notiek?

Ne vienmēr sapņus var īstenot tad, kad mēs to gribam. Tam var būt vairāki iemesli – pieredzes trūkums, finanšu trūkums u.c.

Skolēns var rakstīt par dažādu sacensību vai Olimpisko spēļu pieredzi. Tur startē sportisti dažādos vecumos. Zelta medaļu var izcīnīt arī 50 un 60 gadu vecumā un pārspēt gados jaunākus sportistus.

Skolēns var pieminēt arī talantu. Talantam nav vecuma ierobežojuma. Piemēram, cilvēkam ir burvīga balss un viņš visu mūžu ir gribējis dziedāt. Šo sapni var īstenot jebkurā vecumā – var iestāties korī, piedalīties talantu šovā u.c.

